

สาระธรรมเพื่อส่งความสุข

คู่มือชีวิต

๓

๒๑

เพื่อนไม่ใช่พาล

มารไม่ใช่มิตร

ศิลปแห่งการมีเพื่อนและเป็นมิตรอย่างมีความสุข อบอุ่น และเข้าใจ
ข้อคิดเตือนใจของพระเถระผู้ทรงปัญญา และนักปราชญ์ราชบัณฑิต

เพื่อนไม่ใช่พาล

มารไม่ใช่มิตร

ข้อคิดเตือนใจเพื่อความก้าวหน้าของชีวิต

คำนำ

มิตร เมื่อระลึกถึงธรรมแล้ว
ไม่ยอมทิ้งมิตร ในยามมีทุกข์ภัยถึงชีวิต
ข้อนี้เป็นธรรมของสัตบุรุษโดยแท้

พุทธศาสนสุภาษิต

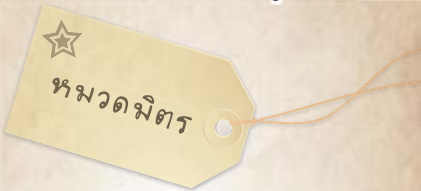
หนังสือ “คู่มือชีวิต ๓ ชุด เพื่อนไม่ใช่พาล มารไม่ใช่มิตร” เล่มนี้
ธรรมสภา สถาบันหนังสือธรรม ได้จัดพิมพ์ขึ้นด้วยมุ่งหวังต้องการเผยแพร่
ธรรมะคำสอนอันทรงคุณค่าต่อการใช้ชีวิตในสังคม ที่มีทั้ง เพื่อน ทั้งพาล
มาร และมิตร ซึ่งห้อมล้อมอยู่รอบตัว รอให้เราได้เลือกเฟ้นคบหา ถ้าท่าน
เป็นผู้มีสติปัญญา ท่านก็จะสามารถคัดกรองเลือกคบหากับผู้มีปัญญาเหมือน
ท่าน ถ้าท่านเป็นผู้ขาดทั้งสติและปัญญา ก็จะมีช่องทางให้ทั้งพาลและมาร
เข้ามาหามาสูในชีวิตรูปแบบต่าง ๆ โดยที่ท่านคาดไม่ถึง ถ้าหากท่าน
อยากรู้ว่ามิตรที่ดีที่แท้เป็นเช่นไร มารและพาลมีรูปแบบชีวิตเป็นอย่างไร
ท่านก็ควรที่จะอ่านหนังสือ ‘เพื่อนไม่ใช่พาล มารไม่ใช่มิตร’ เล่มนี้ เพื่อเป็น
ประโยชน์กับตัวของท่านและบุตรหลานที่ท่านรัก

หนังสือ "คู่มือชีวิต ๓ ชุด เพื่อนไม่ไร้พาล มารไม่ไร้มิตร" ชุดนี้เป็น
พุทธภาษิต ข้อคิดเตือนใจทางพระพุทธศาสนาของพระเถระและนักปราชญ์
ราชบัณฑิต เพื่อเป็นคู่มือธรรมะนำไปสู่ทางที่ถูกที่ควร เมื่อท่านได้อ่านและ
นำไปคิดไตร่ตรองปฏิบัติตามคำสอน ก็จะได้เห็นว่าชีวิตของท่านจะดีขึ้น
เจริญขึ้นตามลำดับ สามารถเห็นทางออกของปัญหาที่กำลังเผชิญหน้าอยู่
และรู้จักที่จะใช้ชีวิตให้ถูกทิศถูกทาง อย่างเหมาะสมด้วยปัญญา

อาณิสร์จากการจัดพิมพ์หนังสือ "คู่มือชีวิต ๓ ชุด เพื่อนไม่ไร้พาล
มารไม่ไร้มิตร" เล่มนี้ ธรรมสภาขอหม่อมถวายแด่องค์พระศุภมงคลสิมมา
สัมพุทธเจ้า และเหล่าสาวกผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นพุทธบูชา และขอ
บุญกุศลจงดลบันดาลให้ท่านผู้อ่าน ได้กลายเป็นผู้อยู่สุขทั้งกายและใจใน
ปัจจุบันด้วยเทอญ.

ด้วยความสุจริต หวังดี
ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบกับความสงบสุข

พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์

ข้อคิดเตือนใจ

ของพระเถระและนักปราชญ์ราชบัณฑิต
ส า ร ะ ช ร ร ม เ พื่ อ ส ่ง น ำ ค ว า ม ส ุ ข ข อ ง ท ุ ก จี วิ ต

ก๊วยฮานเม็ท

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ หนิมของชาวศากยะใน
แคว้นสิกกะ ครึ่งหนึ่งท่านพระอาหนท์ ได้เข้าเฝ้าแล้ว กราบทูล
พระพุทธองค์ว่า...

‘ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี และมี
เพื่อนที่ดีนั้น นับว่าเป็นครึ่งหนึ่งของพรหมจรรย์ที่เดียวนะพระเจ้าข้า’
พระพุทธองค์ได้ตรัสค้ำขึ้นว่า

‘อาหนท์ ! เธออย่าได้พูดอย่างนั้น เธออย่าได้กล่าวอย่างนั้น ก็
ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี และมีเพื่อนดีนั้น นับว่าเป็นพรหมจรรย์
หมดทั้งสิ้นทีเดียว

พระพุทธรูปได้ตรัสไว้ว่า...

การไม่คบหาสมาคมกับคนพาลเป็นมงคลของชีวิต เพราะคนพาลมักคิดไม่ดี พูดไม่ดี ทำไม่ดีเป็นปกติ ชอบชักนำไปในทางที่ผิด ผู้ที่เข้าใกล้จึงมักมีความคิดเห็นผิดตามไปด้วย ดังนั้นผู้ที่ปรารถนาความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากคนพาล

บัตเกิดในเวลาต่อเลยกล่าวเอาไว้ว่า...

'แม้ขมพทวิปจะไร้ซึ่งคนดี ก็อย่าฝงคบกกับคนพาลเลย จงห่างไกลเหมือนคนหลีกหนีอสรพิษร้าย เพราะคนพาลนั้นยอมหน้าแต่ควมวิบัติมาให้ อกุศลทั้งมวลเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยคนพาล การคบกกับคนพาลจึงมีแต่หน้าทุกข์มาให้โดยส่วนเดียว'

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า...

'ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงคบมิตรผู้ประกอบด้วยองค์
๗ ประการ คือ

๑. มิตรผู้ให้ของที่ให้ได้ยาก
๒. รับทำกิจที่ทำได้ยาก
๓. อุดหนุนถ้อยคำที่อดใจได้ยาก
๔. บอกความลับของตนแก่เพื่อน
๕. ปิดความลับของเพื่อน
๖. ไม่วะทิ้งในยามวิบัติ
๗. เมื่อเพื่อนสิ้นโภคสมบัติก็ไม่ดูหมิ่น

'ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงคบมิตรผู้ประกอบด้วยองค์
๗ ประการนี้แล'

พระพุทธองค์ได้ตรัสคัดค้านพระอานนท์ที่กราบทูลว่า
การมีเพื่อนที่ดี เป็นเพียงครึ่งหนึ่งของพรหมจรรย์เท่านั้น
แต่พระพุทธองค์ทรงเห็นว่าเป็นทั้งหมดทีเดียว ข้อนี้เป็น
ที่รับรองของท่านผู้รู้ อย่างชนิดไม่ต้องสงสัยเลยเพราะมี
สุภาสิตรับรองอยู่ทั่วไป

ฉัลยานมิตร คือ มิตรแท้ เพื่อนแท้ เพื่อนตาย
เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจ
โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เป็นมิตรที่หวังดี มีสิ่งดี ๆ
ให้กันด้วยความจริงใจ

พระพรหมคุณวราภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

อาณิสงส์ถารเป็นถลยถนเมษ

๑. ย่อมได้เกิดในสถานที่รุ่งเรืองด้วยศึล สมถธิ ปัญญา
๒. ย่อมมีบุตรภรรยา ตลอดจนบริวารชนที่ตั้งอยู่ในโอวถ
๓. ย่อมเป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่รักนั้บถือของมหาชน
๔. ย่อมเป็นผู้มีความทรงจำดี ปฏิภถนว่องไว และปัญญาดี
๕. ย่อมมีอาชีพและกิจการเป็นหลักฐานมั่นคงตลอดไป
๖. ย่อมปลอดภัยจากอัคคีภัย โจรภัย อุทกภัย ราชภัยและศัตรูหมู่พาลทั้งหลาย
๗. ย่อมเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง สมส่วน สง่างาม มีอำนาจมาก
๘. ย่อมมีจิตใจมั่นคง เข้มแข็ง อดทน มีเหตุผลไม่หวั่นไหวในโลกรรรม
๙. ย่อมไปบังเกิดในสวรรค์ เมื่อยังไม่หมดกิลเส
๑๐. ได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุมรรคผลนิพพานโดยง่าย

ถ้อยคำเมตตา...มีคุณสมบัติที่เรียกว่า ถ้อยคำเมตตาธรรม หรือธรรมของถ้อยคำเมตตา ๗ ประการ คือ

๑. ปิโย น่ารักในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ได้ตาม
๒. ครุ น่าเคารพ ในฐานะประพาศติสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย
๓. ภาวนีโย น่าเจริญใจ หรือหน่วยยกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึก และเอ่ยอ้างด้วยซาบซึ้ง ภูมิใจ
๔. วตุตา จ รู้จักพอดีให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

๕. วจนภุมโม อุดหนุนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา
ซักถามคำแนะนำและวิพากษ์วิจารณ์ อุดหนุนฟังได้ไม่เบื่อ ไม่
จู้จี้จิกจิก
๖. คมภูริบุญจ กถ์ กตตดา แดลงเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่ง
ยากซับซ้อนให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป
๗. โน จฏฐาเน นีโยชเย ไม่ชักหน้าในอรุณ คือ ไม่แนะนำในเรื่อง
เหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

กัลยาณมิตร คือ ผู้นำหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปจุดในดวงใจของชาวโลกให้สว่างไสวด้วยแสงธรรม อันจะนำชีวิตไปสู่หนทางอันประเสริฐ ได้พบกับความสุขอันเป็นอมตะนิรันดร์ อาหิสงสีในการทำหน้าที่กัลยาณมิตร จึงจะเป็นผู้มีความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิตไปทุกภพทุกชาติ มีความไม่ต่ำเป็นธรรมดา มีโอกาสที่จะได้เวียนวนอยู่ในสุคติภูมิเท่านั้น

นางเลือกอบน เป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากเราคบคนดี ชีวิตของเราก็จะดี มีความเจริญรุ่งเรือง อุปนิสัยที่ดี ๆ จะเกิดขึ้น เพราะคนดีหรือบัณฑิตจะคอยแนะนำสิ่งที่ถูกต้องดีงามเสมอ แต่ถ้าเราหลงไปคบกับคนพาลคนชั่ว ชีวิตจะหมองมัวตกต่ำ พบแต่ความเดือดร้อนทุกข์ยากลำบาก บางครั้งอาจทำให้เราต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง หรือแม้กระทั่งเสียชีวิต เพราะคนพาลจะแนะนำแต่สิ่งที่ผิดศีล ผิดธรรม เพียงเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว โบราณจึงกล่าวเตือนไว้ว่า...

**"อบนพาล พาลพาไปหาผิด
อบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล"**

"เพื่อน"

คือ ผู้ร่วมฐานะ ร่วมกิจร่วมการ หรือร่วมอยู่ในสภาพอย่างเดียวกัน, ผู้ชอบพอรักใคร่คบหากัน, ในทางธรรมเนื้อแท้ของความ เป็นเพื่อนอยู่ที่ความมีใจหวังดีปรารถนาดีต่อกัน กล่าวคือ เมตตา หรือไมตรี เพื่อนที่มีคุณสมบัตินี้ เรียกว่า มิตร

พระพรหมคุณวชิรญาณ (ป. อ. ปยุตฺโต)

การคบเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ที่
จะนำชีวิตไปสู่ความเสื่อมความพินาศ หรือสู่ความ
เจริญงอกงาม พึงหลีกเลี่ยงมิตรเทียมและเลือกคบหา
คนที่เป็นมิตรแท้

พระพรหมคุณวชิร (ป. อ. บัญญัติ)

บุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง ชักจูงตลอดจนแนะนำสั่งสอน
ชักนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ให้ประสพผลดีและความสุข ให้
เจริญก้าวหน้า ให้พัฒนาในธรรม แม้จะเป็นบุคคลเสมอกัน หรือ
เป็นมารดาบิดาครูอาจารย์ ตลอดทั้งพระสงฆ์จนถึงพระพุทธเจ้า
ก็นับว่าเป็นเพื่อน แต่เป็นเพื่อนใจดี หรือเพื่อนมิตรธรรม เรียกว่า
กัลยาณมิตร แปลว่า มิตรดีงาม

พระพรหมคุณวชิรญาณ (ป. อ. ปยุตฺโต)